

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023 30.11.2023 ж.
	Түсу емтиханының бағдарламасы нормативтік құжат түрі	Бет. 1-7

«БЕКІТЕМІН»

Темірбек Жүргенов атындағы Қазақ
ұлттық өнер академиясы

Қабылдау комиссиясының төрағасы

 А.Жудебаев

(Ғылыми кеңестің 02.05.2024 жылғы
отырысының №10 хаттама шешімі)

**«7M02181-ОПЕРАТОРЛЫҚ ӨНЕР» БІЛІМ БЕРУ
БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША МАГИСТРАТУРАҒА
ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ**

Алматы
2024 ж.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ
ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ
ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ
ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ

Түсу емтиханының бағдарламасы
нормативтік құжат түрі

Ф 017-1.113-2023

30.11.2023 ж.

Бет. 2-7

1. ӘЗІРЛЕНДІ

Мырзашева А.Т. – доцент, «Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер»
кафедрасының меңгерушісі

Қосай Р.К. – «Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер» кафедрасының доценті

2. ТАЛҚЫЛАНДЫ

«Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер» кафедрасының отырысы
Хаттама № 8 «7» наурыз 2024 ж.

«Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер» кафедрасының меңгерушісі

Мырзашева А.Т., доцент

3. КЕЛІСІЛДІ

Ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор Халыков К.З.

ЖОО кейінгі білім берудің ғылыми-зерттеу
орталығының басшысы Кульшанова А.А.

ЖОО кейінгі білім беру
бөлімінің басшысы Тлеулинова Ж.А.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ
ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ
ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ
ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ

Түсу емтиханының бағдарламасы
нормативтік құжат түрі

Ф 017-1.113-2023

30.11.2023 ж.

Бет. 3-7

Магистратура бойынша қабылдау емтиханының бағдарламасы жоғары білім берудің осыған дейінгі деңгейі (бакалавриат) бағдарламасының көлеміне сай құрастырылған.

«Операторлық өнер» ББ бойынша магистратураға қабылдау келесі бағыттар бойынша білім алғандарға рұқсат етіледі:

5B041200 «Операторлық өнер» /Кино және ТВ операторы/;

6M041200-Операторлық өнер;

B029 Аудиовизуалды өнер және медиа өндіріс/6B02128- Кино және ТВ операторы/;

B029 Аудиовизуалды өнер және медиа өндіріс/6B02181- Кино және ТВ операторы/.

Артықшылық беріледі:

- бейін бойынша кәсіби немесе ғылыми-педагогикалық жұмыс тәжірибесі бар тұлғаларға;
- бейіні бойынша ғылыми жарияланымдары бар, ғылыми-зерттеу жұмыстары конкурстарының жүлдегерлері мен лауреаттарына;
- бейін бойынша маңызды шығармашылық жобалардың авторларына, халықаралық және республикалық шығармашылық конкурстардың жүлдегерлері мен лауреаттарына;
- шетел тілін еркін немесе жоғары деңгейде меңгерген тұлғаларға.

I. 7M02181 – ОПЕРАТОРЛЫҚ ӨНЕР ББ БОЙЫНША ОҚУҒА ТҮСУШІЛЕРГЕ ҚОЙЫЛАТЫН НЕГІЗГІ ТАЛАПТАР

I. Магистратураға түсушінің:

Түсінігі болу керек:

- театр, кинематография, теледидар және медиа құралдар саласындағы отандық және әлемдік арт-нарықтың даму үрдістері туралы;
- әлемдік және отандық өнердің теориясы, тарихы мен синтезінің іргелі тұжырымдамалары туралы;
- философиясы мен әлеуметтану өнері туралы;

Білу керек:

- әлемдік және отандық театр, кинематография, теледидар және медиа құралдарын дамытудың озық бағыттары;
- әлемнің және Қазақстан Республикасының көрнекті операторларының шығармашылық даралығының ерекшеліктері;
- сабақтас кәсіптердің ерекшелігі;
- театр, кинематография, теледидар және медиа саласындағы отандық және әлемдік арт-нарығының конъюнктурасы.
- әлемдік мәдени және білім беру кеңістігінің мәселелері

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1,113-2023
		30.11.2023 ж.
<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі		Бет. 4-7

Түсіну керек:

- аудиовизуалды өнерде көркем образдар жасаудың жалпы заңдары мен әдістері;
- көркем жобаларды құру жұмысындағы оператордың ролі;
  - ойдың пайда болу көздері, ойды қалыптастыру көздері және ойды ресімдеу көздері негізінде аудиовизуалды туындылардың ой-өрісін қалыптастыру және ресімдеу, драматургиялық ойлау заңдары;

Істей білу:

- алған теориялық білімдерін шығармашылық, педагогикалық және ғылыми қызметте пайдалану;
- әлемдік және отандық кинематографтың, теледидар мен медиа құралдарының жетістіктері деңгейінде көркем туындыларды шығармашылықпен жасау;
- шығармашылық ұжымда шығармашылық атмосфера құру;
- қызметкерлер мен орындаушылардың шығармашылық даралығын ашуға ықпал ету;
- әлемдік көркемдік және ғылыми қоғаммен белсенді ынтымақтасу;
- отандық өнерді дамыту және қолдау;
- өз мамандығын жетік меңгеру;
- қоршаған ортаның өзгертін жағдайларына бейімделу;
- оператор - креатордың, оператор-ұйымдастырушының, зерттеушінің, педагогтың кәсіби функцияларын біріктіру;
- қызметкерлерді шығармашылық, ұйымдастырушылық және ғылыми міндеттерді орындауға жұмылдыру;

Дағдыларды меңгеру:

- идеялық-көркемдік ойдың сапалы іске асуы;
- жоғары көркем және жоғары тиімді аудиовизуалды өнер туындыларын жасау;
- аудиовизуалды өнер туындыларын көрермендердің қабылдауына белсенді әсер ету;

Құзыретті болу керек:

- кино және ТВ операторының шығармашылық-өндірістік қызметі саласындағы кәсіби қызметтің этикалық және құқықтық нормалары сұрақтарында;
- аудиовизуалды өнердің жанрлары мен стилистикасын ескере отырып, жоғары кәсіби көркем образ жасау сұрақтарында;
- түсіру аппаратурасының параметрлеріне және оларды өлшеу әдістеріне отандық және халықаралық стандарттардың талаптарындағы сұрақтарында;

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023
		30.11.2023 ж.
Түсу емтиханының бағдарламасы нормативтік құжат түрі		Бет. 5-7

- түсіру және жарық жабдықтарын пайдаланудағы сұрақтарында;
- бейне сапасының критерийлер сұрақтарында;
- операторлық өнердің құзыреттерін практикада қолдану сұрақтарында;

2. Қабылдау емтиханына «Магистратура мен PhD докторантураға қабылдау туралы Ережеге» сәйкес келесі емтихан түрлері кіреді:

- Жазбаша эссе (ғылыми-педагогикалық бағыт);
- Реферат қорғау. Реферат 7М02181 Операторлық өнер ББ-ның базалық пәндер кешені пәнаралық негізде құралып ұсынылған тақырыптардың бірі немесе түсушінің еркін тақырыбы бойынша алдын ала орындалады.

II. ЭССЕ ТАҚЫРЫПТАРЫ (ғылыми-педагогикалық бағыт)

1. Қазақстан операторлық өнеріндегі кадр ішіндегі монтажды тәсілінің эволюциясы.
2. Киноэкрандағы динамикалық камераны көрермендердің психоэмоционалды қабылдауы.
3. Ұлттық бірегейліктің белгісі ретіндегі қазақ киносындағы түс колоритінің факторы.
4. Қазақ кинематографиясындағы кинонатюрморт жанрындағы драматургиялық контекст.
5. Деректі фильмдегі репортаж жанры.
6. Көркем жарық кейіпкердің психологиялық портретін ашу факторы ретінде.
7. Қазақстанның операторлық өнеріндегі эстетикалық жарқын өкілдер.
8. Қазіргі қазақ кинематографиясындағы көрнекі бейненің көркемдік-эстетикалық аспектілері.
9. Кинематографиялық бейненің құрылымы: кинопейзаж жанрында.
10. Экрандық кескіннің көркемдік жұмысының эстетикалық принциптері.
11. Көркем кино жарықтандыруды қойылым техникасы мен әдістері.
12. Ғылыми-танымал киноны түсіру кезінде оператордың жұмыс ерекшеліктері.
13. Эмоционалды-психологиялық қабылдауды қалыптастырудағы қолмен түсірілген бейненің әдісі.
14. Қазіргі қазақ киносындағы операторлық мәнерге технологиялардың әсері.
15. Көркем жарықтандыруды модельдеудің заманауи әдістері: операторлық өнердегі жасанды интеллект.
16. Қазақстанның заманауи операторлық өнері: көрнекі тұжырымдамалар мен инновациялар.
17. Телевизиялық ойын-сауық бағдарламаларының визуалды шешімдері.
18. Қазақстанның тарихи кинофильмдеріндегі көрнекі шешім мәселелері.
19. Деректі фильмнің визуалды бейнесінің ерекшеліктері.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023
		30.11.2023 ж.
	<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі	Бет. 6-7

20. Қазіргі қазақ кинофильміндегі түр-түстің ролі ("Қаш" фильмінің мысалында және т.б.).

Ұсынылатын әдебиеттер

1. Медынский, С.Е. Оператор: Пространство. : Учебное пособие для студентов вуза / С.Е. Медынский.- М.: Аспект Пресс, 2011.- 111 с.
2. Вольнец, М.М. Профессия: оператор / М.М. Вольнец.- М.: Аспект Пресс, 2012.- 184 с.
3. Оуэнс, Д. Телевизионное производство / Джим Оуэнс, Джеральд Миллерсон; пер с англ Л.С. Волковой.- 15-е изд.- М.: ГИТР, 2012.- 424 с.
4. Оуэнс, Д. Телевизионное спортивное производство : Учебное пособие / Джим Оуэнс; ред. Похоменкова С.- М.: ГИТР, 2013.- 276 с.
5. Бермингэм, А. Освещение на телевидении / Алан Бермингэм; пер с англ Шматрикова Е.Г.ред. Макоевеева.- М.: ГИТР, 2006.- 335 с
6. Косай, Р. Внутрикадровый монтаж в мировом и казахстанском кинематографе: Учебно-методическое пособие / Ринат Косай.- Алматы: КазНАИ им.Т.Жургенова, 2014.- 28 с.
7. Уорд, П. Композиция кадра в кино и на телевидении / Питер Уорд; перс англ.Д.М. Демуровой, под ред. Ждановой С.И.- М.: ГИТР, 2005.- 196 с.
8. Уорд, П. Совмещение профессий на телевизионном производстве / Питер Уорд, Алан Бермингэм, Уэрри Крис.- М.: ГИТР, 2013.- 552 с.
9. Бордуэлл, Д. Кино өнеріне кіріспе / Д. Бордуэлл, К. Томпсон, Д. Смит; Аудармашылар: Ибраимова М.С., Кенжебаева Ү.Е., Әлжан А.Қ.- 11-ші басылым.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 728 б.
- 10.Медынский, С.Е. Оператор: Пространство. : Учебное пособие для студентов вуза / С.Е. Медынский.- М.: Аспект Пресс, 2011.- 111 с.
- 11.Беленьский, И. История кино: Киносъемки, кинопромышленность, киноискусство / Игорь Беленьский.- М: Альпина Паблишер, 2020.- 405 с
- 12.Фрейлих, С.И. Теория кино: от Эйзенштейна до Тарковского : Учебник / С.И. Фрейлих.- М.: Академический проект, 2015.- 512 с.

III. РЕФЕРАТ ТАҚЫРЫПТАРЫ

Тақырыптар «Операторлық өнер» базалық пәндерінің кешені пәнаралық негізде құрылған.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-1.113-2023
		30.11.2023 ж.
<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі		Бет. 7-7

1. «Қазақстан кинематография өнеріндегі заманауи технологиялардың қолданылу эволюциясы».
2. «Түстерді психологиялық қабылдау және оларды операторлық әдістерді қолдану арқылы экранда бейнелеу».
3. «Қазақ кинематография өнерінің генезисі мен көркемдік тәсілдердің даму ерекшеліктері».
4. «Қазақстанда операторлық өнердің қалыптасуы мен дамуы».
5. «Кинодағы монохромды және түрлі-түсті кескінді бейнелеу мәселелері».
6. «Кинокадрдағы жарықты қолданудағы кейіпкерлердің мінез-құлығын ашылуының қосымша факторы ретінде».
7. «Қазақстан операторлық өнеріндегі түр-түс пен жарықтың эстетикалық, психологиялық және технологиялық аспектілері».
8. «Медиа индустрия дәуіріндегі операторлық өнер».
9. «Кинематографиялық бейненің құрылымы: сценарийдің жазылуынан экрандағы бейнеге дейін».
10. «Сюрреализм қағидаттарына негізделген кинокадр композициясын құрудың трансформациялық модельдері».
11. «Деректі фильмдерді түсірудегі арнайы эффектілер тақырыпты ашудың қосымша ресурсы ретінде».
12. «Балалар аудиториясына фильмдер түсіру кезіндегі оператор жұмысының ерекшеліктері».
13. «Қазақ киносындағы эмоционалды-көркемдік құндылық контекстіндегі «қолдағы камера» әдісі».
14. «Қазіргі қазақ киносындағы камералық стильге әлеуметтік-мәдени контексттің әсері».